

14.5.2002

1846/4/00

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Esittelijä Kirsti Kurki-Suonio

VAMMAISEN LAPSEN OIKEUS KUNTOUTUKSEEN (seloste)

Kansaneläkelaitoksen (jäljempänä Kela) Kuusankosken toimisto oli 27.4.2000 päättänyt myöntää kantelijoiden vuonna 1995 syntyneelle pojalle yksilöllistä puheterapiaa enintään 40 kertaa Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) 3 §:n mukaan. Puheterapiaa ei kuitenkaan voitu järjestää sen vuoksi, että Pohjois-Kymin alueella oli erityisen suuria vaikeuksia järjestää puheterapiaa kaikille sitä tarvitseville vaikeavammaisille lapsille. Kantelijat olivat huomauttaneet, että Kela ei ollut uusinnut ostopalvelusopimusta sen puheterapeutin kanssa, joka oli antanut heidän pojalleen puheterapiaa vuonna 1999. Syynä oli se, että tämä puheterapeutti oli tehnyt tarjouksen, jota Kela ei voinut hyväksyä, koska se piti ostopalvelun hintaa liian korkeana. Kelan järjestämästä kuntoutuksesta annetun asetuksen (1015/1991) 7 §:n 1 momentin mukaan palvelun tuottajalle on korvattava kuntoutuksesta aiheutuvat tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset.

Oikeusasiamies Paunio katsoi, että Kela oli jättänyt täyttämättä lakisääteisen velvoitteensa kuntoutuksen järjestämiseen. Hän arvioi päätöksessään sitä, mikä merkitys tälle laiminlyönnille tuli antaa. Hän otti erityisesti huomioon sen, että kyseessä oli puheen oppimisen kannalta tärkeässä vaiheessa oleva lapsi, joka oli saanut puheterapiaa noin vuoden ajan ja jolla olisi ollut vielä noin kaksi vuotta oppivelvollisuuden alkamiseen. Hän katsoi, että kielellisten vaikeuksien kanssa kamppaileva lapsi tarvitsee erityistä tukea, jotta hän voisi nauttia perustuslain 16 §:n 1 momentin mukaisesta oikeudestaan perusopetukseen. Hän totesi lisäksi, että lasten perusoikeuksiensa toteutumiseksi saama erityiskohtelu ei hänen näkemyksensä mukaan loukkaa muiden oikeutta yhdenvertaiseen kohteluun. Lapset ovat siis oikeutettuja positiiviseen erityiskohteluun perustuslain 6 §:n 3 momentin perusteella. Hän otti tässä yhteydessä huomioon myös sen, että lapsen oikeuksien yleissopimuksen 23 artiklassa tunnustetaan vammaisten lasten erityistarpeet. Kysymyksessä olevan lapsen kohdalla tätä tulkintaa tuki vielä lapsen yksilöllinen etu, joka tuli ottaa huomioon lapsen oikeuksien yleissopimuksen 3 artiklan mukaisesti.

Oikeusasiamiehen näkemyksen mukaan puheterapian jatkuminen keskeytyksettä olisi siis ollut kyseessä olevan lapsen perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen valossa tärkeää. Hän katsoikin, että Kelan olisi tullut järjestää kuntoutus lain edellyttämällä tavalla.

Oikeusasiamies otti kuitenkin huomioon myös sen, että Kela oli täyttänyt asetuksen mukaisen velvollisuutensa kustannusten pitämiseksi kohtuullisina ja että Kela oli saadun selvityksen mukaan eri tavoin pyrkinyt ratkaisemaan puheterapian puuttumista koskevan ongelman Pohjois-Kymin alueella. Tilanne oli vielä myöhemmin korjaantunut sen johdosta, että vuoden 2001 alusta alkaen Kela oli päässyt sopimukseen uuden puheterapeutin kanssa ostopalvelusta. Kysymyksessä oleva vammaisen lapsi olikin saanut tämän jälkeen sen kuntoutuksen, johon hän oli oikeutettu ja jota hän tarvitsi. Asia ei siten antanut oikeusasiamiehelle aihetta muuhun kuin, että hän saattoi edellä selostetun käsityksensä Kelan tietoon.